

Oradea-ului Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Legea minelor

cu ocazia desbaterilor, cari au avut loc în sesiunea parlamentară trecută, a provocat din nou discuții în privința problemei legăturilor economice ale României cu streinătatea.

România, după războiul mondial a ajuns într-o situație specială, în care diversele partide cu diferite programe economice, au pornit vehemente răfuiele. Din acest punct de vedere, lupta, ce se dă în jurul legii minelor, are o importanță specială.

În decursul desbaterilor parlamentare, fiecărui orator a subliniat, că fără legături externe nu se poate închipui o viață de stat.

Lupta întreprinsă de partidul liberal contra capitalului strein, a contribuit în foarte mare măsură la izolarea României de viața economică a celorlalte state.

Până când țările europene și cele transoceanice se ajutau reciproc cu împrumuturi în marea operă de refacere, România, cu lozinca „prin noi înșine”, ajungând izolată, a început să se scufunde în nămolul crizei economice, în loc să caute, ca să-și câștige capitalul strein pentru refacerea sa economică.

Chestia o putem detalia.

România, se știe, că nu s'a putut desvolta din punct de vedere comercial, fiindcă nu a avut convenții comerciale, cari să ne aranjeze relațiile comerciale cu celelalte state. Faptele dovedesc, că relațiile comerciale dintre România și Germania s'au intensificat după încheierea convenției economice române-germane. Aceste fapte sunt destul de elocvente, pentru a dovedi, că reluarea și intensificarea legăturilor cu streinătatea ca și solicitarea ajutorului capitalului strein, este de mare importanță pentru viața noastră economică și dacă ne-ar reclama sacrificii.

A kolozsvári Dácia Bőrgyár Rt. mérlege

A kolozsvári Dácia Bőrgyár Rt. e hó 21-én tartja meg közgyűlését Kolozsváron. Az ez alkalomból közzétett mérleg szerint a múlt év folyamán 156.356 lej volt a nyereség. A raktáron levő áruk és félgyártmányok értéke 8.863.734 lej értéket képviselnek, a hitelezők tartozása pedig 8.017.649 lejt tesznek ki.

Alegerea consiliilor de administrație ale camerelor de comerț va avea loc în 26 Mai a. c.

Camera de Industrie și Comerț din Cluj a fost avizată telefonic, că data alegerii consiliilor de administrație ale camerelor de industrie și comerț, prin decretul regal No. 772—929, s'a fixat pentru toată țara pe ziua de 26 Mai a. c.

Pregătirile necesare pentru alegeri, continuă foarte intensiv.

Május 26-án választják az ipari és kereskedelmi kamarák vezetőségeit

A cluji kereskedelmi és iparkamara távirati értesítést kapott, hogy a kereskedelmi és iparkamarák vezetőségeinek a választását a 772—929 királyi decret-tel, május 26-ára tűzték ki.

A választásokra nagy előkészületek folgnak az egész országban

Prețul de vânzare al alcoolului

„Monitorul Oficial” din 3 Aprilie crt., publică o decizie a Ministerului de Finanțe, prin care s'au fixat următoarele prețuri de vânzare a alcoolului, fără taxele de consumație:

Spirtul din cereale lei 2,70 de grad dal.

Spirtul de vin lei 11 de grad, dal.

Tuica și rachipurile naturale lei 10 de grad dal.

Aceste prețuri sunt fixate pe timp de 3 luni, dela 1 Aprilie — 1 Iulie 1929.

Calculul supra taxelor de 5 și 20 la sută ad-valorem se va face asupra totalului ce rezultă din prețurile stabilite fără taxele de consumație și taxa de producție pentru băuturile supuse și la această taxă. Deasemeni intră în calcul și taxa de denaturare.

Fabricanții de licheruri contra comerțului de spirit metilic

Adunarea generală a Sindicatului Fabricanților de Licheruri a cerut sancțiuni severe

— Dela redacția noastră din Arad —

Sindicatul Fabricanților de Licheruri, după cum am anunțat, și-a convocat adunarea generală în Arad.

Adunarea, care a fost prezidată de către dl. Camil Steuer, a fost furtunoasă, întrucât dl. Filip Schwartz, fabricant timișorean,

a acuzat pe fabricanții din Oradea-Mare, că lansează spiritul metilic.

La acuzele aduse a răspuns dl. Geza Varga, procurist la firma Bognár și Szántó din Oradea, protestând contra acuzării fabricanților din Oradea și declarând, că

labricile autorizate din Oradea niciodată nu au cumpărat spirit metilic

și nici nu-și pot închipui, că de unde s'a lansat afata spirit metilic în acea regiune, încât

labricile autorizate au

fost nevoite să-și reducă prețurile

de altfel destul de reduse.

Adunarea, la finea discuțiilor a mulțumit dlui Camil Steuer, pentru munca ce a depus ca președinte, în interesul branșei și a Sindicatului.

Dl. Steuer, mulțumind pertru elogiile ce i-s'au adus, a declarat, că

desfacerea spiritului metilic va continua să fie foarte sever reglementată.

În fine, procedându-se la alegerea noului comitet, a fost reales cel vechi.

Acți amintim, că dl. Ion Bing, comerciant de vinuri în Arad, a fost numit inspector controlor al fabricelor și comerțului de rom, licheruri și alte beuturi spirituoase, între cari și al desfacerei vinurilor.

A bănyatörvény

parlamentari tárgyalása alkalmával megint felvetődött a külföldi gazdasági összeköttetések problémája. Románia a háboru után különös helyzetbe került, melynek hátrányaiból késhegyre menő harc fejlődött ki a gazdaságialapelvekben mereven szembenálló politikai pártok között.

Es ebből a szempontból a bányatörvény körüli harcnak különleges jelentősége van. A parlamenti viták folyamán a szónokok valamennyien rámutattak arra, hogy lehetetlen egészséges állami életet elképzelni rendezett külföldi összeköttetések nélkül. A külföldi tőke ellen a liberális tőke által lefolytatott harc teljesen elszigetelte Romániát az államok nemzetközi gazdasági vérkeringésétől. Addig, míg az európai és tengerentúli államok nagyösszegű kölcsönökkel segítették elő egymás gazdasági helyreállítását, addig Románia az elszigeteltség és magárahagyatottság, „prin noi in sine” elv megvalósításáért folytatott hiábavaló küzdelmében mélyen zuhant alá a gazdasági lejtőn, ahelyett hogy a külföldi tőke jóindulata és nemzeti szempontból semmiképpen sem megzérényítő segítségének igénybevételével elkészítette volna magának az utat a gazdasági megerősödés felé.

A kérdést részletezhetjük is. Köztudomásu tény, hogy kereskedelmileg azért nem fejlődött Románia, mert nem voltak kereskedelmi szerződéseink, amelyek szabályozhatták volna a nemzetközi gazdasági viszonyt Európa többi államaival. Tények igazolják viszont azt, hogy amióta Románia megkötötte Németországgal a gazdasági egyezményt, azóta a két állam közötti kereskedelmi viszony hatalmas mértékben fellendült.

Ezek a tények élénk bizonyítékai annak, hogy a külföldi kapcsolatok felvétele és kimélyítése a külföldi tőke felhasználása még akkor is életbevágóan fontos érdeke Románia gazdasági életének, ha annak igénybevétele egyesektől áldozatot is kívánna.

Bilanțul fabricii de piele „Dacia” din Cluj

Fabrica de piele „Dacia” din Cluj, și-a convocat adunarea generală pe ziua de 21 Aprilie a. c. evidentându-și în bilanț un profit net de 156.356 lei. Mărfurile și materialele depozitate, se evaluează la 8.863.734 lei, iar la portofoliul creditorilor evidentiază 8.017.649 lei.

Egy nagy olasz biztosító társaság működési engedélyt kapott az Ókirályság területére

A román biztosító társaságok kapcsolatai az olaszországi intézetekkel

— Bukaresti szerkesztőségünk jelentése —

Annakidején jelentettük, hogy a nagy olasz biztosító társaság a „Reunione Adriatica di Sicurtà din Trieste” — a Triest-i Adriai Biztosító Társaság a kereskedelmi törvény rendelkezése alapján a kormánytól működési engedélyt kért a Ókirályság területére is.

Mintán a biztosító társaság a törvényben előírt formákban elégette, a miniszternács 288—928. számú jegyzőkönyve alapján a működési engedélyt az intézetnek az egész ország területére megadta.

A társaság, amelyet 1838-ban alakítottak s így több mint 90 éve áll fenn, egyike a legnagyobb biztosítási vállalatoknak az egész kontinens területén. A társaság Olaszország területén kívül még 17 európai és Földközi Tenger partján fekvő országokban működik. Így: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Görögország, Jugoszlávia, Hollandia, Marokkó, Palesztina, Irák, Szíria, Lengyelország, Spánia, Tunisz, Törökország, Magyarország és Románia területén. Ezekon kívül azonban az Oceanon túli országokkal is összeköttetésben van a berlini, londoni, párisi és bécsi viszontbiztosító intézetekkel való kapcsolatai folytán.

Hogy a vállalat pénzügyi kapacitását szemléltessük, elegendő ha felemlítjük azokat az óriási anyagi biztosítékokat, melyek a vállalat rendelkezik:

a társaság részvénytőkéje 199.000.000.000 líra speciális alapjai 53 millió líra, technikai rezervája 370 millió líra, összesen 528 millió líra

ami lejben átszámítva 4 milliárd 600 millió lejnek felel meg.

Az utolsó mérleg szerint 1927-ben a társaság működésének egész területén különböző biztosítási díjakból 402 millió lírát vett be, mely körülbelül 3 milliárd, 400 millió lejnek felel meg.

A mérleg adataiból kitűnik még, hogy a vállalat 58 nagyszerű palotával rendelkezik Európa különböző városaiban, melyeknek értéke 156,358.000 lírát tesz ki.

A társaság 1927-ben a feleknek 207.443.000 líra kártérítést fizetett ki.

Az intézetnél kötött életbiztosítás 1927. év végén 2 milliárd 925 millió lírát meghaladó összegre rug, azaz körülbelül 25 milliárd 450 millió lejre.

Az „Adriatica” Erdély, Bánát, Crişania és Bukovina területén 80 éve tartott fenn összeköttetést, melyeknek központja Kolozsváron, Str. Memorandului

10 szám alatt volt az intézet négyemeletes székházában.

A legutóbbi terjeszkedés folytán az intézet

székhelyét a fővárosba helyezte át Kolozsvárról és az igazgatóság részére ott vásárolt egy nagyszerű palotát

s így a kolozsvári eddigi központ mint aligazgatóság fog működni.

Az „Adriatica” több román társasággal is konvenciót kötött a biztosítások népszerűvé tételére és a biztosítási fogalom propagálására, sőt egyes román intézetekkel a viszontbiztosítások átvállalása által intenzív összeköttetést létesített. Hogy csak néhány intézetet említsünk meg, melyekkel az intézet konvenciót kötött, felemlítjük a bukaresti „Agricolát”, a kolozsvári „Foncierát”, mindkettő a legismertebb és legszolidabb román vállalatok közé tartozik. Az „Adriatica” jelenlegi összeköttetéseit tovább is a legbarátságosabb alapon kívánja kiszélesíteni a román társaságokkal, különösen a fent említett intézetekkel, amelyekkel közös érdekkapcsolatai vannak.

A társaság romániai vezetőjéül az „Agricola” biztosító társaság nagytudású vezérigazgatóját Brancovici Emilt a bukaresti felsőbb kereskedelmi akadémia professzorát választotta meg mint Riuniunii Adriatica di Sicurtà pentru România administrator delegue-jéül míg az ügyvezető igazgató teendőjével a bukaresti központ egy kiküldöttjét bízták meg.

A társaság az Agricolával együttesen egy épülőfélben levő palotát vásárolt a Splaiul Brancoveanu uccában, szemben a szenátussal, ahova a bukaresti székhelyet fogják beköltöztetni, mely jelenleg az „Agricola” palotájában, Str. Marconi 1, III. emeleten székel.

Amint már jeleztük,

a társaság az elsők között volt, amely a stabilizálási kölcsön aláírásakor 200 ezer dollárt jegyzett,

mely összeg az egész belföldi román kölcsönnek tíz százalékát teszi ki.

Az intézet az Ókirályságban való működésével a biztosítási szakma egy erőteljes tényezőt nyert, amely együttesen a többi szolid vállalatokkal bizonyára nagyban hozzá fog járulni a biztosítási élet fellendítéséhez, népszerűsítéséhez. A biztosítási életet így konszolidálni fogja a régi királyságban, ahol nemrég a különböző címeken alakult viszontbiztosítási társaságok bitorolták a biztosítási területeket.

Olvassa a

„Lemnul”-t

Creditul Agricol se înființează în Mai

Noul proiect de lege, care se va supune aprobării parlamentare în Mai, prevede și unificarea actualelor legi ale creditelor funciare

— Dela redacția noastră din București —

Ziarul „Ardealul Economic” a anunțat la timp, că guvernul se ocupă cu ideea înființării unui „Credit Agricol” după sistemul „Creditului Industrial.”

Această instituție va lua ființă prin

modificarea și unificarea actualelor legi ale creditelor funciare

în cari va intra și Creditul Agricol făcut cu participarea Statului, a particularilor și a capitalului străin.

Menirea Creditului Agricol va fi de a da împrumuturi pe termen lung, pe termen scurt și pe termen mijlociu, pe ipotecă, pe gaj și pentru ameliorări agricole, pentru inventar agricol, etc.

Proiectul întocmit în această privință prevede o serie de simplificări a formalităților de aprobarea creditului necesar agricultorilor mari și mici.

Capitalul de care va dispune creditul agricol va fi de un miliard lei

și va fi după cum am spus mai sus, format prin participarea străinătății, a Statului și a particularilor.

Proiectul va fi depus în parlament înainte de 1 Maiu.

Prin crearea Creditului Agricol, casele de împrumut pe gaj ale Băncii Naționale se desființează.

Creditele azi în ființă însă vor rămâne.

Az új banktörvénytervezet az alaptőke teljes befizetését követeli, korlátozza a betétállományt, minősítéshez és szolgálati időhöz köti az igazgató és cégjegyző kinevezését

A pénzügyminiszter körlevelet küldött a bankokhoz

— Bukaresti szerkesztőségünk jelentése —

A kormány, mint arról már egyizben hírt adtunk, törvényt készít elő a banküzletek szabályozásáról. A liberális kormány is dolgozott már ki egy a banküzletek szabályozását célzó törvénytervezetet, de ez a bankkörök általános felháborodását váltotta ki s ezért le kellett venni a napirendről. A lej stabilizálása és a külföldi tőke beözönlése után most ismét homlokterbe került a banküzletek szabályozásának kérdése. A nemzeti parasztpárti kormány megbízást adott a pénzügyminiszternek, hogy az új banktörvényt készítse elő.

Az új banktörvény előkészítési munkálatai már olyan előrehaladott stádiumba jutottak, hogy a pénzügyminiszterium szükségesnek tartotta körlevelet intézni az ország nagyobb bankjaihoz, kérve ebben, hogy a javaslattal kapcsolatos észrevételeiket terjesszék elő és közöljék azokat az óhajaikat, a melyeket az új banktörvényben fel akarnak vétetni. A körlevél nagy vonásokban tájékoztatja is a bankokat a kormány szempontjairól.

Eszerint a banktörvény minden új bank alakulásánál követelni fogja az alaptőke teljes befizetését. Fontos rendelkezése a törvénynek az, hogy a pénzintézetek betétállománya az intézet fennállásának egész ideje alatt arányban kell álljon az alaptőkével. Igazolniuk kell, hogy kihelyezett tőkéiknek leg-

alább negyven százalékát tárgyi garanciákkal biztosította és kizárja azt az állapotot, hogy a kis alaptőkéjű bankok, alaptőkéjüknél nagyobb összegű betéteket halmozzanak fel.

Az ügyvezető-igazgató és cégvezető képesítését is minősítéshez kötik. Ügyvezető-igazgató csak az lehet, aki legalább tizenöt éven át volt banktisztviselő, cégvezető pedig az, akinek tíz évi bankgyakorlata van. Érdekes újítás lesz e törvénynek az, mely a bankok igazgatóit egyénileg teszi felelőssé olyan okmányokért, amelyeket igazgatói minőségben alájegyzett. Ez a felelősség öt évig áll fenn, attól számítva, hogy az illető igazgató minősége megszűnik. A törvénytervezet kötelezővé teszi továbbá az aranymérleg készítését s így a pénzintézetek vagyonának aranyértékelése nálunk is be fog következni.

Okl. mérnök

sok évi üzemi és kereskedelmi praxissal

vállalná jobb cégek képviselőjét

Erdély és Bánát, vagy a Regát részére. — Rentábilis üzembe személyes közreműködés mellett

betársulna.

Szíves megkeresést „Lelkiismeretes mérnök jelgére a kiadóba kér.

Racionálizmus és dumping

Irta: **Diamant Izsó**
az „Industria Sármei” vezérigazgatója.

A racionalizmus fogalma nem új, csak neve új és alkalmazásának intenzitása.

Racionálizmus számba ment, mikor a kenyérmag géppel való őrléséről az emberek áttértek a vízi malomban való őrlésre. Racionálizmus volt Lionardo da Vinci kolosszális méretekre szabott lövegtervezete és racionalizmus volt az a viszonylagosan egyszerű, de valóságban talán első automatája a technikának, amelyet az egyiptomi papok alkalmaztak elsőként, egy meglehetősen szimpla szerkezetű szekrényként állítván fel, amelyből egy kis pénzegységnek a bedobása ellenében egy megszabott mennyiségű szentelt víz csepegett ki; mert ráció tervszerűséget, észszerűséget jelent, racionalizálás tehát egy tervszerű és észszerű eljárást, a gazdaságosság és az emberi erők lehető kimélése érdekében.

Míg a termelőknek egy monopolisztikus helyzetre való felzárkózása elsősorban az aktív erők igénybevételével, a bevételek (árak) emelése útján igyekszik eredményt felfokozni, addig a racionalizálási törekvés a termelési költségek leszállítása útján törekszik ugyanerre a célra.

A termények árának egy bizonyos nivó fölé való emelését a múltban és a jelenben legkönnyebben monopolisztikus helyzetre való törekvéssel igyekeztek elérni, hogyha kedvező természeti előfeltételek (energia-források, ércek, káli, kén stb.) ilyen kiváltságos helyzetek teremtését előmozdították.

Ezzel szemben a termelési költségek redukálása, a termelés egységére eső munkabér leszállítása, a termelésnél felhasznált nyersanyagnál elért megtakarítás, a szállítási költségek redukálása, a termelés és forgalom fokozása, vagyis a munkabérek, nyersanyagok és egyéb költségeknél (kamatoznál) elért megtakarítás által érhető el. A racionalizálás lényege és értelme azonban nem a munkabérek egy bizonyos időre eső egyszerű leszállításában rejlik, hanem a racionalis munka következtében elért idő- és munkamegtakarításban.

Fenti két eljárás lényegében abban különbözik egymástól, hogy míg az első a piacot is kedvezően előkészíteni igyekszik, a másik célja elérése érdekében a fősúlyt a termelés olcsóbbítására helyezi. A termelők e két módszernek egymásba kapcsolása által igyekeznek a lehető legkedvezőbb eredményt elérni azáltal, hogy egy zárt gazdasági területen belül létrehozott monopolisztikus helyzetben a racionalizálás által elérhető gazdasági előnyökre és ezek révén monopolisztikus helyzetük további megerősítésére törekednek.

A racionalizálást, a szociális és gazdasági törekvések e közös rezultánsát, nem mindig és nem mindenhol tekintették kívánatos eredménynek. Egy, az 1523-as évből, Thornból szá-

mazó céhokmány a következő előírást tartalmazza:

„Senkinek sem szabad valami újat felfedezni, vagy feltalálni, vagy használni, hanem mindenki köteles polgári vagy testvéri szeretetből felebarátja példáját követni”.

Még az angliai Erzsébet királynő is fejvesztés terhe alatt tiltotta meg egy alattvalójának, aki egy új harisnya-kötőgépet mutatott be neki, hogy ezt az ördögös gépet valaha is működésbe hozza: „Sokkal jobban szereti ő azokat a szegény embereket, akik kötéssel keresik meg a kenyerüket, sem hogy egy találmányt engedélyezzen, amely őket koldusbotra juttatná”.

Maga Montesquieu is a következő megállapításra ragadtatta el magát, kijelentvén, hogy: „A gépek, melyek egy bizonyos munka rövidebb idő alatt való elvégzését célozzák, nem mindig hasznosak. Ha egy munka elvégzése mérsékeltebb bérek ellenében lehetséges, te-

hát úgy, hogy a fogyasztónak megfelel és a munkást is kielégíti, úgy a gépek, melyek egy bizonyos cikk előállításának leegyszerűsítésére, tehát a munkások számának redukálására szolgálnak, csak káros hatásuk lehetnek. És talán jobb lett volna, ha a vizimalmokat sem állítják fel, mert kételkedem abban, hogy azok oly hasznosak volnának, mert hiszen a szegények egy nagy tömegét munkanélküliségre kárhoztatják, a folyóvizet erjüktől, a szántóföldeket termékenységüktől fosztják meg”.

A vasut feltalálását sem fogadta nagyobb rokonszenv és a legszélsőségesebb baloldaliaktól még ma is hallhatunk ehhez hasonló tiltakozó kijelentéseket, annak ellenére, hogy mint Bonn mondja: „A racionalizmus végcélja minden társadalmi rendszerben az emberi erők gazdaságosabb felhasználásában rejlik”.

Montesquieu szavaiban már benne rejlik annak a szociális konfliktusnak a csirája, melyből egy új szociális probléma fejlődött ki, és amellyel még behatottan kívánunk foglalkozni.

(Folytatjuk)

Reglementarea înființării băncilor

Noul proiect de lege țintește apărarea depunerilor — Cercurile bancare invitate să-și facă observațiunile în legătură cu noul proiect

— Dela redacția noastră din București —

Guvernul intenționează să reglementeze înființarea băncilor, după cum am anunțat în trecut. În acest scop caută să aducă o nouă lege.

În legătură cu această lege Ministerul de Finanțe a înștiințat băncile importante din țară și cercurile bancare,

să prezinte propuneri și observațiuni în legătură cu legea bancară,

pe care guvernul vrea să o prezinte în curând Parlamentului. Această lege, care lipsește până acum din viața economică românească,

nu va pune nici o piedică înființării institutelor financiare,

însă va asigura o cât mai mare

apărare a depunerilor.

În acest scop legea bancară va cere ca la înregistrarea băncii, să se dovedească plățirea întregului capital social, iar stocul depunerilor, în timpul funcționării băncii, va trebui să fie întotdeauna în proporție cu capitalul social.

Prin legea bancară în pregătire se vor lua dispozițiuni speciale în ce privește recrutarea personalului superior.

De asemeni

se va preciza responsabilitatea personală individuală a membrilor direcțiunii

pentru operațiunile băncii.

Se crede că odată cu votarea legii, se va realiza și trecerea la bilanțul-aur al băncilor.

A fűszer- és gyarmatáru-piacon az árak változatlanok

A fűszer- és gyarmatáru-piacon az árak általában változatlanul maradtak. Csupán a kékknél van némi árszilárdulás, mely főképp a réz árának a nemzetközi piacon történt áremelkedésével magyarázható. Feltűnőbb jelenség, hogy fűgében a kereslet igen megélénkült, ugyannyira, hogy az ősz elején még hatalmas tételekben forgalomba kerülő fűge ma már teljesen kifogyott.

A fűszer- és gyarmatáruk árait az alábbiakban adjuk:

A *hűvelyesekben* a kereslet általában ellanyhult.

Babban áru van elég. Va-

gontételekben ab erdélyi állomások 26'50—27 lej, detailban 32—34 lej.

Halfélékben jelentékeny kereslet volt. Különösen ruszli és különböző heringfajták iránt érdeklődtek a bójt hetében. Ennek ellenére nagy készletek maradtak vissza.

Délgyümölcsöknél kiváltképp fűgében volt nagy kereslet, olyannyira, hogy ez a cikk már teljesen eltűnt a piacról, miután ezt a cikket a szezon elején igen olcsó áron dobták piacra. Narancsban és citromban a kereslet ugyancsak erős. A vérnarancs nagykereskedői

ára 1400—1450 lej, sárga narancs 1050—1150 lej, citrom 900—950 lej. A mazsola 76—80 (csekély árhanyatlás), a mo-gyoró szintén eltűnt a piacról. A *cukorárak* továbbra is változatlanok, a beígért vámrédukción mind a mai napig nem következett be.

Husvétii cukorkákban és csokoládékban meglehetősen kereslet nyilvánult meg, de itt-ott kisebb készletek visszamaradtak.

A cukor gyári ára: Kristály 33'69, süveg és por 34'69, kocka 36'44, nagykereskedőnél 34'50 (készpénz), süveg 36. kocka 37 (hitelre 50 banival drágább).

Kávésárak: Rio 99—102, Santos 118—125, Savador 140—150, Matagalpa 165—170, Maragouype Santos 160—170, nemes Maragouype 212—220, Maragouype gyöngy 180 lej.

Rizsárak: Rangoon 18, külföldi 19'20, olasz Splendor 23'40—24'25 (némi áremelkedés), japán 21, Patna 26—28, Bleuros 28—30, Carolini 29.

Kakaóárak: (nagykereskedőnél) City 105, Suchard 105—110, Van Hutten 130—140, Wesanen 110—120, fahéj 44—46.

Csokoládésárak: Suchard 144—148, Stollwerck (réz) 155—160.

Hűvelyesek: Sárgaborsó I-a 37—42, II-a 27—30.

Konzervfűzélék félkilogrammos 15'50—16'50, 1 kg-os 30—32.

Teaárak: Morning 115—130, császárkeverék 300—320, Hornimann's 425—485.

Szardíniák: norvég nyolcad 7'50, holland 26'50, Samaral 36, Lusitan 37, ringli 31, Marella 36—37 lej.

Ételolajárak: Sasso 140—150, Verge 92—96, Pouget 150—160 lej.

Különfélék: Vanilia 1650—1850, makkaróni kg-ja 33—35, Herz-szalámi 165—170, bors egész 165—170, szegfűbors 98—102.

A *kékkő* új kartellárai: 10.000 kg-nál 30 lej, 5000 kg-nál 30'50, 2500 kg-nál 30'75, ennél kevesebb 31, kimérve 31'50 lej.

In Timișoara se înființează o nouă bancă

Dela corespondentul nostru din Timișoara

Partidul maghiar proiectează de multă vreme înființarea unei mari instituții financiare maghiare în Ardeal. Hotărârea definitivă a fost luată acum câteva săptămâni iar tratativele sunt atât de înaintate încât banca va fi fondată în decursul lunii Mai.

Președintele partidului maghiar din Banat, baronul Andrei Ambrozy, s'a întors acuma de la Cluj, unde au avut loc tratativele. Baronul Ambrozy a declarat următoarele presei locale:

— Inființarea băncii e definitiv hotărâtă. O singură instituție a subscris 30 milioane din capitalul băncii. Numai chestiile personale sunt pendinte, dar vor fi rezolvate curând.

Adunarea de constituire va avea loc în luna Mai. Sediul băncii va fi la Timișoara.

Mircea szenátor, az UGIR elnöke nyilatkozott az adótörvény módosításáról, az építkezésekről és a vám- tarifa módosításáról

Az adótörvényt még a mostani ülészakban le fogják tárgyalni — A kormány a degresszív vámrendszer bevezetésével csak az életet akarja megolcsóbbítani

Mircea I. C. ipari szenátor, az Ugir vezérigazgatója pár nap óta Kolozsváron tartózkodik. Az *Ardealul Economic* munkatársa ebből az alkalomból felkereste Mircea szenátort és hosszabb beszélgetést folytatott vele. Mircea szenátor kijelentette, hogy a jövőben rendszeresen fel fogja keresni a kereskedelmi és iparkamarákat, hogy választóinak bizalmát a közvetlen érintkezéssel honorálja és panaszait megismerve, azokat a szenátusban szóvá tegye.

A beszélgetés folyamán az *Ardealul Economic* munkatársa első sorban az adótörvénynek azt a sérelmes rendelkezését tette szóvá, mely az adóköveteléseknek elsőbbséget biztosít az ingatlanoknál minden más bekebelezett teherrel szemben. Kifejtette, hogy külföldi olcsó kölcsönről mindaddig nem lehet szó, amíg az adótörvény e sérelmes 24-ik szakaszát el nem törlik. Megkérdezte, van-e a közeljövőben remény arra, hogy a kormány ezt a sérelmes rendelkezést hatályon kívül helyezze.

— Az Ugir, — mondotta a szenátor — tagjainak óhajára a közelmúltban egy memorandumot nyújtott át a pénzügyminiszternek, melyben rámutatott az adótörvénynek eme súlyos következményeire.

Kifejtette, hogy a rendelkezés miatt nem vehetnek fel olcsó, esetleg amortizációs kölcsönt még akkor sem, hogy ha megfelelő ingatlan fedezet áll a kölcsönnyújtó rendelkezésére.

Rámutatott memorandumában arra is, hogy emiatt az iparcikkek árai sem redukálhatók oly mértékben, mint az kívánatos volna, mert a magas belföldi kölcsön kamatai súlyosan terhelik a termelést.

A pénzügyminiszter válaszában kijelentette, hogy e kérdéssel már megelőzőleg is foglalkozott és neki is az a meggyőződése, hogy ezen a bajon feltétlenül segíteni kell.

Tekintettel azonban az állam mai nehéz pénzügyi helyzetére — mondotta a miniszter, — nem tekinthet el attól az elvtől, hogy az állam is biztosítva legyen az adók behajtását illetőleg. Ezt a kérdést úgy képzeli megoldhatónak, hogy

az adótörvény módosítása alkalmával az államnak csakis az ingatlan terhelő egyes adókra vonatkozólag legyen meg az elsőbbségi joga,

minden más illeték, bírság stb. ez elsőbbségi jogból ki legyen zárva. A szenátor különben ezzel a kérdéssel kapcsolatban annak a véleménynek adott kifejezést, hogy az adó-

törvény még a mostani ülészakban le lesz tárgyalva s így ez a kérdés sokkal hamarabb lesz megoldva, mintsem azt egyesek vélik.

Munkatársunk ezután az égetően sürgős építkezésekre terelte át a beszélgetés fonalát. Rámutatott arra, hogy a kisipar és általában az ipar addig egészségesen nem fejlődhetik, amíg tömeges építkezések meg nem kezdődnek.

— Ami az építkezéseket illeti, — felelte fejtegetéseinkre a szenátor — *remélem, hogy a várt fellendülés még ez évben megkezdődik.* A fővárosi bankok eddig már nem kevesebb, mint 3 milliárd lejtkasszáltak az államtól, az állam tartozásainak kiegyenlítésére és most husvét után újabb 3 milliárd lej fog befolyjni pénztáraikba. *Tekintettel a lejnek stabilizált voltára, a rendelkezésre álló pénzfőlölegek legalkalmasabb kihelyezési módja az építkezések pártolása lesz.*

Utolsó kérdésünk a vámrendszer megváltoztatásával volt kapcsolatban. Megkérdeztük, hogy a kereskedelemügyi miniszter által lanszirozott degresszív vámokkal szemben Románia gyáriparának mi az álláspontja. Kérdésünkre az alábbi érdekes választ kaptuk:

— A Gyáriparosok Országos Szövetsége állandóan napirenden tartja a vámtarifa módosításának kérdését. Naponkint gyüleseznek, szakmáról szakmára veszik át a tarifát és összeállítják a hazai ipar tényleges helyzetét. A munkával nemsokára el fognak készülni s akkor a miniszter veszi tanulmányozás alá.

A miniszter a degresszív vámrendszer bevezetését azért óhajotta, hogy az életet megolcsóbbítsa. Csak eszköznek akarja használni a rendszer bevezetését, ellenben hajlandó lemondani róla, ha csak egy mód is van arra, hogy az életet megolcsóbbítsa.

Karöltve a gyárosokkal azt akarja, hogy az iparcikkek lassankint olcsóbbak legyenek, a külföldi tőke beengedésével, a kamatláb csökkentésével máris olyan helyzetet teremtett a hazai ipar számára, ami lehetővé fogja tenni az iparcikkek olcsóbbodását. Most főként azon dolgoznak, hogy az iparcikkek termelési költségeit megállapítsák. A külföldön Franciaországban, Németországban és a többi európai államokban a legkiválóbb szakemberekből összeállított bizottságok dolgoznak e kérdés tisztázásán. *Reméljük, hogy nálunk is sikerülni fog a termelési költségek megállapítására egy általános érvényű szabályt megállapítani. Ha ez sikerülni fog, akkor az adózás kérdése magától rendeződik.* Az adózás-

nál eddig ugyanis főleg amiatt voltak bajok, hogy a pénzügyi hatóságok nem az iparvállalatok könyvei alapján állapították meg az iparcikkek előállítási árát, hanem saját belátásuk szerint s lehetőleg úgy, hogy a vállalat részére minél nagyobb nyereséget mutathassanak ki s így aránytalanul magasan adóztathassák meg őket. E különféle adóztatási alap nemcsak azért sérelmes, mert a hazai vállalatok egymásközti versenyére van káros befolyással, hanem azért is, mert emiatt sok iparvállalat létében lett megtámadva. Ha tehát az adózás terén is rendet teremtenek, akkor iparvállala-

taink igen súlyos tehertől fognak felszabadulni, amely eddig is jelentékeny befolyással volt az iparcikkek áralakulására.

Mi, — fejezte be érdekes nyilatkozatát, — azt kértük a minisztertől, hogy a gazdasági élet minden vonatkozásában teremtsen egyenlő működési lehetőséget, amilyenben a hazai iparral versenyző külföldi vállalatok vannak.

Ha ezt megteremti, akkor a hazai ipar meg fogja mutatni, hogy gyárt olyan árut, mint a külföld és drágább sem lesz, mint a külföldi.

Indreptățirea băncilor din nouie teritorii

Cererile de credite de scont se vor examina în bloc peste puțin timp — Se crede, că și băncile ardelenne și bănățene vor primi creditele suficiente

Dela Banca Națională anunță, că în scurt timp se va începe examinarea cererilor, cari s'au prezentat pentru credite de scont.

Repartizarea creditelor se va face însă numai după ce toate cererile vor fi examinate de către Consiliul Superior al Băncii Naționale. Astfel sperăm, că

interesele băncilor ardelenne și bănățene vor fi luate în considerare

A likórszindikátus aradi közgyűlésén feketeszesz felhasználásával vádolták meg a váradi likörgyárosokat

Az országos likórszindikátus, — amint már arról hírt adtunk — tavaszi közgyűlését Aradon tartotta meg az Iparkamara nagytermében. A gyűlésen az ország különböző részeiből mintegy hatvan likörgyáros vett részt és a gyűlésen *Steuer* Kamil, a bukaresti szindikátus elnöke elnökölt. Az ülés rendkívül heves lefolyású volt, amennyiben az indítványok és interpellációk során a megjelentek között súlyos nézeteltérések támadtak.

Schwartz Fülöp temesvári gyáros élesen támadta a nagyváradiakat, akiket azzal vádolt meg, hogy nagymennyiségű feketeszest hoztak forgalomba.

Varga Géza, a nagyváradi Bog-nár és Szántó-cég cégvezetője és több nagyváradi szenvedélyesen tiltakoztak a gyanúsítás ellen és erőlesen jelentették ki, hogy

a nagyváradi autorizált likör- és rumgyára feketeszest sohasem vásároltak. Elismerték azonban, hogy az egész körzetben tényleg igen sok feketeszesz van forgalomban és épen ez a körülmény kényszerítette őket arra, hogy eladási árakat redukálják,

bár maguk is meg vannak győződve arról, hogy ezek mellett az árak mellett az eladás egyáltalán nem lukratív. Ezért teszik tehát ezt csak, hogy egy jobb jövő reményében vevőkörüket megtarthassák.

A vita végén a közgyűlés köszönetet szavazott *Steuer* Kamil elnöknek, aki a szakma érdekében sokat fáradozott és

reparându-se greșelile din trecut, ca la rândul lor și băncile din nouie teritorii

să fie în stare să satisfacă cererile de credite

după cum reclamă interesele populației. In astfel de condițiuni, dacă se vor repara greșelile din trecut și băncile ardelenne vor putea acorda credite mai ieftine.

sikerült a pénzügy-, valamint a kereskedelemügyi miniszteriumban sok könnyítést kieszközölnie. Az elnök megköszönte a bizalmat és kijelentette, hogy az ipari szesz gyártása és forgalombahozatala továbbra is erősen korlátozva lesz. A közvetítő kereskedelemben azonban lényeges könnyítésekre van kilátás. Ezután a közgyűlés a régi vezetőséget ismét megválasztotta, majd *Steuer* elnök zárószavával az ülés véget ért.

Itt említjük meg, hogy a földmivelésügyi miniszter egyik legutóbbi kelt rendeletével *Bing* János aradi borkereskedőt a rum- és likörgyárak, valamint a borkereskedések és italmérések ellenőrző felügyelőjévé nevezte ki.

A Marosvásárhelyi Erdélyi Kereskedelmi és Hitelbank Rt. takarékbetétei a múlt év folyamán 20 és félmillió lejre emelkedett

A marosvásárhelyi Erdélyi Kereskedelmi Hitelbank Rt. legutóbb közzétett mérlege újabb bizonyosságát szolgáltatja annak, hogy az intézet vezetése jó kezekben nyugszik és hogy a múlt évben reális bankpolitikát folytatott az ötvenkilencedik működési évébe lépő pénzügyi intézet, amely ötmillió alaptőkével alakult eddigi működése alatt a tartalékalapot 2.385.933 lejre emelte fel. — A nyugdíjalap 336.428 lejre emelkedett. Saját tőkét tehát összesen 8.022.361 lejt tesznek ki. A takarékbetétek a múlt évben 20.565.484 leire emelkedtek. Ez évi tiszta nyereség 870.536 lei volt, ami egybevetve a múlt évről áthozott nyereséggel 1.170.494 leit tesz ki.

„A degresszív vámrendszer többet fog ártani gazdasági életünknek, mint amennyit használt pénzünk stabilizációja“

A védővamos vámpolitika felfüggesztése kockáztatja a nemzeti vagyont, a vámbevételeket 50 százalékkal szállíthatja le s intézményesítené az áruk folytonosan ingadozó árait

— Bukaresti szerkesztőségünk jelentése —

A mostani kormány igen sok súlyos feladat előtt áll s ezek közül a gazdasági élet rendezése idézi elő a legnagyobb gondot. Mikor a nemzeti parasztpárt kormányra jutott a stabilizálatlan leít, milliárdos költségvetési deficitet, leromlott vasutat, elhagyott bányákat, magas magánkamatot, katasztrófálisan rossz kereskedelmi és fizetési mérleget, munkanélküliséget talált. Ezek közül hacsak egy is van jelen, alapos gondot okoz egy lelkiismeretes kormánynak. Hogy a baj még tetéződjön, ezek fejében még egy rendszeretlenül fejlődött nagyipart is talált.

Az előző kormányok ugyanis az egyes iparágak fejlesztése érdekében

olyan gazdasági természetű rendelkezéseket léptettek életbe, melyek az általuk különösképen favorizált iparágakat abnormálisan fejlesztették ki.

E kedvezmények közül legfontosabb volt a védővamos behozatali vámtarifa. Ennek hatása alatt egy napról a másra hatalmas aranyu investíciókkal nagy gyárak alakultak, melyek gyenge minőségű termékekkel uralták a piacot s teljes mértékben kiharánták a vámprotekciót. Még attól sem kellett ezeknek a gyáraknak tartaniok, hogy külföldi tőkével hasonló vállalatok alakulhatnak, melyek egyeduralmukat megdönthetik, minthogy ebben ezeket az eddigi kormányok „a prin noi in sine” jelszavas gazdasági politikája megakadályozta. tehát csakis az ország saját tőkéjére voltak utalva e vállalatok és a tőke felett kizárólag egy kis csoport uralkodott, amely csak korlátozott mértékben állott rendelkezésre.

Ezek az iparvállalatok rendkívül nagy tehertételei a jelenlegi kormánynak.

Óriási vagyon fekszik ezekben az iparvállalatokban s ez a vagyon még ugyszólván tiszta nemzeti vagyon. E vagyonoknak pedig egyedüli létalapjuk a magas védővamosok voltak.

A nemzeti parasztpárt tehát, amely egyik alapprogramjának tűzte ki a mezőgazdaság pártolását, ezzel a körülménnyel számolnia kell, mert elvégre az a sokmilliárd lei, amely ezekben a vállalatokban fekszik, nem lehet veszendőbe még akkor sem, hogyha az az elmúlt rezsím embeinek kezeiben van.

All ezzel szemben a kormánynak a parasztnak tett ígérete. *A kormány ígéretet tett, hogy a fogyasztási cikkek olcsóbbá tétele, a parasztság és lateiner osztály-élet-*

standardjának emelése érdekében le fogja szállítani a tulmagas védővamosokat. Ha pedig a nem egy esetben 100—200 százalékos védővamosokat egyszerre fogja csökkenteni, akkor a védővamos szárnyai alatt megindult számos iparágat egyik napról a másikra olyan erős külföldi versenynek teszi ki, hogy azok menthetetlenül elpusztulnak. Ha pedig meghosszabbítja az előző kormány által inaugurált tulzott mértékben védővamos politikát, akkor a mezőgazdaság a drága mezőgazdasági gépek és felszerelések, valamint a drága ipari cikkek miatt nem fejlődhetik abban a mértékben, amint azt a jelenlegi kormány óhajtja és a parasztság megköveteli.

Ezek az elgondolások vezették a jelenlegi kormány kereskedelmi miniszterét a degresszív vámokkal való megoldás gondolatára. A miniszter gondolatmenete körülbelül ez volt: — Megállapítom legelőször is, hogy a mostani kormány programjának megfelelően egyes ipari termékek milyen mértékű vámvédelemben részesítendők és melyek hagyandók vámvédelem nélkül. Ma mondjuk az áru értékéhez viszonyítva körülbelül 70 százalékos védővamban részesül. Ez nem indokolt és ennek az iparágak termékei versenyképesek maradnak akkor is, ha 20—30 százalékos vámvédelemmel lesznek megvédve. A fennmaradó különbséget, mondjuk 40 százalékot, ami pénzben kifejezve, — tegyük fel, — negyven leít tesz ki, 5 egyenlő részre osztva kell leépítenünk, vagyis öt éven keresztül minden évben az illető cikk vámja kilogrammonként 8 leiel fog csökkenni, amíg el nem éri a kormány által elfogadott alapvámvédelem a 30 százalékos értékű vámtévértékét.

A kormányt e gondolatra még egy másik körülmény is kényszeríti. Az állami költségvetésnek jelentékeny részét a behozatali vámdíjak képezik.

Ha egyszerre felhagy a védővamos politikával, akkor a behozatali vámdíj évi hatmilliárd összege lecsökkenhet esetleg három milliárdra is. Ez pedig olyan hatalmas összeg, hogy egy szanálás alatt álló ország ezt

a luxust semmi esetre sem engedheti meg magának.

A degresszív vámokkal e hiány nem egyszerre, hanem fokozatosan következne be, öt év alatt, amikor az ország esetleg abban a helyzetben lesz, hogy gazdaságilag megerősödve inkább elbirja ezt a bevételi veszteséget.

Hogy a degresszív vámokkal való operálás milyen következményekkel fog járni gazdasági életünkre, azt megállapítani igen nehéz. Egy bizonyos: **a rendszer intézményesítené az áruk folytonosan ingadozó árait.** A belföldi gyáros mindig a vámprotekció mérvének megfelelően állapítja meg gyártmányainak árát, ha a vám időközönként változik, az áru értéke is változni fog, nehogy a külföldi konkurrenci-

árvényesüljön. *Mi lesz a kereskedővel? A kereskedő bizonytalan eladásra veszi áruját, s nem szabhatja meg a vevőnek, hogy az áruját még ugyanazon évben vegye meg, mert különben, ha a vásárlást a jövőre odázza, akkor neki kára lesz. Nem kell csak egy rossz gazdasági év és a kereskedő raktárának jórészét át kell vigen a jövő esztendőre is, mikor az áru 10—20, százalékot fog veszíteni értékéből. Meg fog rendülni gazdasági életünk legfontosabb alapja a kalkuláció biztonsága. Vabank lesz minden üzlet, ahol a hazardőrök fognak aratni, akiknek ugy sincs mit veszíteni. Többet fog ártani ez a degresszív vámrendszer gazdasági életünknek, mint amennyit használt a pénzünk stabilizációja.*

A lakbérleti törvény kedvezőtlenül befolyásolta az építkezések megindulását

A kistökések nem látják racionalisnak az építkezésekbe való befektetést

Az építőiparban az idei tavaszi szezon meglehetősen vonatottan kezdődik. A magánosok tőkehiány miatt még nem képesek nagyobb építkezések lebonyolítására, az állam viszont még nem készült el az építkezési tervzetekkel, melyet állítólag a közeljövőben akar a kormány a parlament elé terjeszteni. A kölcsön egy részét a kormány nagyobb építkezési akciók megkezdésére akarja fölhasználni. Tárgyalások indultak meg több külföldi világéggel Románia részére nyújtandó előnyös építkezési amortizációs kölcsönök felvételére. Ezeket a kölcsönöket azonban a külföld csak ugy hajlandó folyósítani, ha az állam garanciát vállal a kölcsön összegének bizonyos részéig.

Gátló hatással volt az építkezések megindulására a lakbérleti törvény ismételt meghosszabbítása, mert a kistökések bizonytalanok és irracionálisnak látják az építkezésekbe való befektetést. Ugyszintén az új házak adókedvezményt nyújtó törvénye is olyan rendelkezéseket foglal magában, amely legkevésbé sem alkalmas az építkezések intenzívebbé tételére.

Mindaddig, amíg az adófelmentés elérésére a legnehezebb formásokat kell teljesíteni, — sőt egyes esetekben egyszerűen lehetetlen alakiságoknak kell eleget tenni, az építkezések megindulásáról beszélni sem lehet.

Az adó elnyerésére az építkező engedélyt kell kérjen a speciális építkezéseket javasoló bizottságtól, mely bizottság azonban még mindig nem alakult meg s így az építkező az elé a lehetetlen helyzet elé van állítva, hogy egy olyan bizottságtól kell engedélyt beszereznie, amely a valóságban nem is létezik.

Az adóhivatalok pedig mereven ragaszkodnak a törvény szövegéhez és felmentést csak olyan esetekben nyújtanak, ha az építkező a törvényben előírt összes iratokat föl tudja mutatni.

Nehézségeket okoz a kedvezményes idő rövidsége is, mert amíg háboru előtt az új épületek tíz éves adófelmentést élveztek, addig a jelenleg érvényben levő törvény az adókedvezményt öt évre minimalta.

Az építkezések csak az esetben fognak intenzívebben megindulni, ha a kormány veszi át a kezdeményezés szerepét és ugy, amint azt a külföldi országokban csinálták, nagyobb állami építkezéseket kezdeményez.

Tagadhatatlan, hogy a tisztviselők lakbérének emelése illetőleg a lakbér egy bizonyos részének az állam által való átvállalása kedvező atmoszférát teremtett az építkezések terén, azonban a szabadfoglalkozásuk bérleteinek meghosszabbítása kedvezőtlenül befolyásolta az építkezni akarókat.

Az építkezési anyagok ára a tavalyihoz viszonyítva áreltoldást nem mutat, épügy az épületek szobánkénti építkezési költségei is változatlanok.

Olvassa a Keleti Újság-ot

Értesítés. Értseitem a mélyen tisztelt vevősözönségemet, hogy az összes t a v a s z i újdonságaim, különösen kiemelve a

Burberry Gabardin Trench-Coat-ok kész Homespuns sport-öltönyök

és mértékosztályom legújabb angol szövetei nagy választékban megérkeztek.

NEUMANN M.

férfi- és fiu ruhaáruhaza, Cluj, P. Unirii (Fötér) 14.

Dijmuirea pădurilor etatice sub pretextul ajutorării invalizilor

Zece fabrici de cherestea lucrează în permanență cu 24 gateri materiale lemnoase furate din pădurile statului în Maramureș — În decurs de zece ani s'au exploatat în mod clandestin 2,500.000 metri cubici de lemne — Daunele până acum se evaluează la peste un miliard și jumătate — Exploatarea clandestină se încurajează de către tănuitori cu mari capitaluri — Casa Pădurilor responsabilă pentru dijmuirea pădurilor

Ancheta severă se cere de urgență

— Dela trimisul nostru special —

În Maramureș, între Valea Vișeuului și Borșa, unde sunt situate comunele: Vișeu-Bistra, Petrova, Leordina, Vișeu de Jos, Vișeu de Mijloc, Vișeu de Sus și Moisei, între imensele păduri de brazi, înaintea imperiului român erau numai două fabrici de cherestea cu patru gateri.

Ca un cunoscător al regiunii, m'am deplasat în partea aceasta a Maramureșului, fiind curios să văd, ce schimbări s'au făcut sub regimul românesc în această regiune. Și spre marea mea mirare, am constatat, că în regiunea maramureșană, altădată atât de liniștită, acum se manifestează o foarte vie mișcare,

în loc de cele două vechi fabrici de cherestea cu 4 gateri, lucrând zece fabrici noi cu 24 gateri.

Și pe când cele 4 gateri ale celor două fabrici în fiecare an stagnau câte 8 luni, acum cele 24 gateri ale celor zece fabrici, lucrează ziua și noaptea în permanență. Dar nu numai numărul fabricilor de cherestea și al gaterilor s'a sporit, ci al transporturilor.

Pădurile în această regiune sunt ale Statului.

Interesându-mă, dacă Statul a vândut s'au a dat în exploatare ceva din păduri, de fabricile au la dispoziție atâta material lemnos de lucrat, am fost informat, că

Statul nu a vândut și nu a dat nici în exploatare nimic din pădurile sale din Maramureș

și astfel în această regiune nu s'a început exploatarea sistematică a pădurilor.

Răspunsul primit m'a mirat, știind, că în regiunea din chestie pădurile sunt exclusiv ale Statului și cu toate aceste fabricile de cherestea au atâta material lemnos, de lucrează ziua și noaptea. Imediat m'am gândit, că oare de unde își procură aceste fabrici materialul necesar de lucrat, având în vedere, că

24 gateri, funcționând în permanență, au nevoie de circa 250.000 m³ de material lemnos.

În consecință, dacă aceste 24 gateri lucrează de zece ani de zile, atunci în decurs de zece ani

au lucrat cam 2,500.000 m³ lemne,

Aceasta este o cantitate foarte mare și având în vedere, că

nici un proprietar de cherestea nu are păduri, ar fi bine

să se cerceteze că de unde își procură materialul lemnos cele zece fabrici de cherestea?

Doar jur în prejur numai păduri etatice sunt și exploatarea acestora nu s'a început!

Cercetând mai de aproape unele amănunte, am mai aflat, că pe baza unei decizii ministeriale, inspectoratul silvic din Vișeu, în urma aprobării semnate de Casa Pădurilor, acordă invalizilor, cooperativelor și tărănilor săraci câte o anumită cantitate de material lemnos pentru trebuințele lor proprii și cu prețuri foarte reduse.

La alcătuirea listelor au foarte mare rol niște comercianți de lemne, cari înainte nici nu se ocupau cu comerț de lemne și cari acum intervin numai pentru

ei cumpără materialul lemnos foarte ieftin, dela lipsiții, cărora li-s'au acordat pentru trebuințe proprii.

Dar stocurile aprobate cu toate acestea nu sunt suficiente, ca să alimenteze cele 24 gateri. În consecință, ar fi necesar să se cerceteze,

că sub pretextul ajutorării populației nevoiase nu se dijmuiesc oare sistematic pădurile Statului

pentru alimentarea celor 24 gateri?

Chestia merită atenție chiar și pentru motivul, că cele zece fabrici de cherestea lucrând anual 250.000 m³ lemne în valoare de 150.000.000 lei,

în cei zece ani au lucrat material aproximativ de peste 1¹/₂ miliard,

socotindu-se prețul după normele, cari au fost la o licitație mai mică de lemne în Vișeu, unde din păduri s'a vândut m³ de lemne pentru exploatat cu impozitul de 25% în prețul de 600 lei.

Dijmuirile, după cum se presupune, sunt încurajate de mari capitaliști, cărora micii comercianți le servesc numai ca paravan.

Transportarea materialului lemnos se întreprinde din gările Vișeu de Jos, Vișeu de Mijloc, Vișeu de Sus, Moisei și Borșa.

Pentru descoperirea dijmuirii sunt necesare următoarele:

1. Să se constate la Inspectoratul Silvic din Vișeu, că în decurs de zece ani, cam pentru câți m³ s'a plătit anual prețul? Pe baza acestor date se poate constata,

cam ce stocuri s'au exploatat legal, de către cei îndreptățiți,

pe baza aprobărilor primite dela Casa Pădurilor.

2. Să se constate, că la cele

zece fabrici de cherestea, ce stocuri și de unde s'au lucrat.

3. La gările de predare de asemenea este necesar să se constate ce stocuri s'au expediat în decursul celor zece ani trecuți?

La gări se mai poate constata, că cine a pre-dat stocurile

și ce destinație au avut?

Pe baza datelor primite se vor putea constata foarte ușor stocurile produse și expediate, iar pe de altă parte se vor afla și tănuitorii, cari îi vor divulga pe dijmuitori, iar dijmuitorii la rândul lor vor mărturisii, că

de unde, ce stocuri și unde, în ce preț au mai vândut lemne

și astfel se vor putea constata mai precis daunele Statului.

Constatarea dijmuirilor o reclamă și interesele comercianților legali, cari așteaptă cu nerăbdare, ca să se înceapă exploatarea sistematică legală în pădurile Statului, până ce este ce să se mai exploateze. Doar nu se mai poate tolera, ca sub pretextul ajutorării populației nevoiase, să se prade frumoasele păduri ale Statului în Maramureș și nici în alte părți, constituind aceste păduri una dintre cele mai mari bogății pentru economia noastră națională.

R.

Valorile medii se mențin mai departe

Valorile medii stabilite prin tariful unitar al impozitului pe lux și cifra de afaceri, pentru trimestrul Ianuarie 1929, au fost menținute și pentru intervalul dela 1 Aprilie până la 1 Iulie 1929.

Deci, calcularea impozitelor de 15 la sută, 10 la sută, 2 la sută și 1 la sută, va continua să se facă și pentru trimestrul Aprilie 1929, la fel ca în trimestrul Ianuarie 1929.

Uzinele de Fier și Domeniile din Resița S. A.

Capital Social Lei 750.000.000. București, Str. Povernei 2.

Fier de comerț, Grinzi I și U, Fier fasonat. Table groase și mijlocii. Sini și material mărunt pentru echipament normal și îngust. Scambători, macazuri, încrucșări, poduri și alte construcții de fier, plăci turnate, vagonete, piese de vagoane. Osii, Bandaje, Roți din oțel turnat. Perechi de roți complete Locomotive pentru echipament normal și în ust. Materiale turnate din oțel și fontă, piese forjate, Buloane, Suruburi, Nituri, etc., etc.

Electro-motoare, Dinamuri, Generatoare, Transformatoare, instalațiuni complete de centrale electrice, industriale și comunale, electrificări de orase, Echipament electric pentru industria petroliferă. Atelier de construcțiuni pentru aparate și melte de sondaj. Armament și munițiuni. Pluguri și alte unelie agricole. Nicovale, Lopeți, Sape etc Mine, Fabrici și Domenii la: Resița, Anina, Bocșa, Oravița, etc.

Pentru fier laminat și mașini agricole reprezentanță!

Societate Comercială Metalurgică,
S. A.

„S O C O M E T“

București, Calea Victoriei No. 51.

Adresa Telegrafică: „S O C O M E T U L“

TELEFON; 50-61.

TELEFON: 47-24.

Autorizarea unei mari societăți de asigurări italiene de a funcționa în țară

Relațiunile societăților române cu cele italienești

— Dela redacția noastră din București —

După cum am anunțat la timp, marea societate italiană de asigurări, *Riunione Adriatica di Sicurtà din Trieste, Societatea Adriatică de Asigurare din Trieste*, a cerut guvernului, în conformitate cu dispozițiunile codului nostru comercial, autorizarea de a lucra în țară și după ce a îndeplinit toate formele legale

a obținut prin Jurnalul Consiliului de Miniștri numărul 288—928 concesiunea de funcționare pe întreg teritoriul țării,

realizându-și uriașe ramificații. Această societate întemeiată în anul 1838, deci cu o vechime de peste 90 ani, face parte dintre cele mai mari întreprinderi de asigurare de pe continent. Ea lucrează direct în afară de Italia în nu mai puțin de 17 state din Europa și de pe coasta Mării Mediterane și anume: *Austria, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, Egipt, Grecia, Jugoslavia, Olanda, Maroc, Palestina și Irak, Siria, Polonia, România, Spania, Tunis, Turcia și Ungaria*, apoi în mai multe state de dincolo de Ocean având birourile ei de asigurare în *Berlin, Londra Paris, și Viena* cari cuprind întreaga lume.

Pentru a evidenția importanța financiară a acestei întreprinderi, este suficient să arătăm că totalul garanțiilor sale sunt enorme:

Capital în acțiuni 100 milioane lire it., fonduri speciale 58 milioane lire it., rezerve tehnice 370 milioane lire it., total 528 milioane lire it., aproape 4 miliarde 600 milioane lei.

După ultimul bilanț primele încasate în anul 1927 de către societate în toate ramurile, se urcă la impunătoarea sumă de lire it. 402.000.000, aproximativ 3 miliarde 400 milioane lei.

Din ultimul bilanț rezultă că proprietățile ei imobiliare, 58 palate impunătoare în mai toate orașele principale ale Europei, se ridică la suma de 156.358.000 lire.

Societatea a plătit în 1927 — datele bilanțului anual 1928 nu le avem încă — clienților săi despăgubiri în valoare de 207.443.000 lire

Asigurările de viață în vigoare la finele anului 1927 acoperă un capital de 2 miliarde 925 milioane lire italiene adică cca 25 miliarde 459 milioane lei.

„*Adriatica*“ s'a stabilit în teritoriile alipite, *Ardeal, Banat, Crișana și Bucovina* de aproape 80 de ani și a posedat o centrală pentru România care s'a adăpostit în clădirea cu 4 etaje din Cluj, str. Memorandului No. 10, special construită de către societate.

În urma proiectatei lărgiri a câmpului său de activitate

și-a transferat acum sediul centralei sale pentru România dela Cluj la București și a întemeiat aci o direcțiune pentru România

în timp ce sediul din Cluj va funcționa mai departe ca direcțiune de sucursală. „*Adriatica*“ a mai încheiat dinainte pe cale amicală o convenție cu toate societățile românești de asigurare pentru propagarea ideii de prevedere și popularizarea asigurărilor, punând bazele unei comunități de interese cu unele societăți românești, prin preluarea reasigurărilor lor. Între societățile, cu cari a încheiat convenții, remarcăm soc.

„AGRICOLA“ din București și „FONCIERA“ din Cluj

cari amândouă fac parte dintre cele mai cunoscute și solide întreprinderi românești. *Adriatica* își va desvolta activitatea și mai departe în sensul prieteniei și coperării cu societățile românești, îndeosebi cu societățile menționate, cu cari este în comunitate de interese.

Societatea și-a ales ca reprezentant general pentru România pe directorul general al Societății de asigurări „*Agricola*“, dl *Emil Brancovici*, reputatul om de știință și profesor

al Academiei de Inalte Studii Comerciale, acordându-i situațiunea de administrator delegat al *Riunionei Adriatica di Sicurtà* pentru România, iar directă conducere a afacerilor a fost încredințată unui director delegat de către centrala din Trieste.

Societatea a cumpărat în tovarășie cu „*Agricola*“ un mare palat, în curs de construcțiune, situat pe Splaiul Brâncoveanu în fața viitorului Senat, unde se vor adăposti birourile din București ale societății, care se află actualmente provizoriu instalate în palatul *Agricolei*, str. *Marconi* No. 1, etajul III.

Am anunțat și noi la timp știrea că, societatea *Adriatica* cu ocaziunea recentei emisiuni a împrumutului român de stabilizare,

a fost printre primii cari au subscris, la diferite bănci din capitală 200 mii de dolari.

Această sumă reprezintă 10 la sută din înireaga tranșă română.

Prin acordarea autorizației de funcționare în Vechiul Regat a mării societății „*Adriatica*“ viața de asigurare de aici câștigă un nou factor puternic, care împreună cu celelalte societăți solide ce funcționează mai de mult, desigur va contribui în mare măsură la propagarea ideii de asigurare în păturile populației noastre, precum și la o consolidare pe terenul asigurărilor, în Vechiul Regat, unde nu de mult încă era terenul cel mai usorpat de societățile de asigurări de ocazie și jafl.

Wertheimstein Rózsa közbelépésére a londoni Rotschild-cég 500.000 frank hitelt ad az erdélyi nagybirtokosoknak

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság“ nagyváradi szerkesztőségétől

Megirtuk, hogy a londoni Rotschild-cég ötszázezer frank kölcsönt bocsátott az erdélyi nagybirtokosok hitelszükségletének kielégítésére. Érdekesnek tartjuk most ennek a nagyszabású tranzakciónak kulisszatitkait ismertetni. A részvényjegyzésnek rendkívül érdekes háttere van és a Nagyváradon székelő Bihar megyei Takarékpénztár, melynek részvényeit a tranzakció következtében a londoni tőzsde is jegyzi, nem kisebb személyiségnek, mint

Wertheimstein Rózának, a londoni Rotschild magyar származású özvegyének köszönheti ezt az előkelő pozíciót.

Wertheimstein Rózsa tudvalevőleg nagyváradi származású, akit a londoni Rotschild-cég feje vett feleségül. Nálunk most is olyan magas kamattételek vannak érvényben, mint Magyarországon a koszt pénz-uzso-

ra idejében. Természetes tehát, hogy ilyen drága hitelekkel a földbirtokosok nem tudnak dolgozni. Hosszas tanácskozás után elhatározták, hogy a Bihar megyei Takarékpénztár útján, a Nagyváradról elszármazott Wertheimstein Rózsa közvetítését kérik fel, hogy olcsó pénzhez juthassanak.

Az erdélyi nagybirtokosok képviselője felkereste Londonban Wertheimstein Rózst, aki a Rotschild-palotában fogadta a kiküldötteket és készséggel vállalta a közvetítést.

A közbelépésnek meg is lett az eredménye, mert a londoni Rotschild-cég ötszázezer frank kölcsönt bocsátott az erdélyi nagybirtokosok hitelszükségletének kielégítésére.

A kölcsönt 5,5 százalékos kamatozással folyósította a Rotschild-ház,

ami hallatlan kedvezménynek számít, mert nálunk ennek több-

szörösét teszi ki a kialakult hitelkamat. Magyaránny támogatást kapott a Bihar megyei Takarékpénztár is, mert Wertheimstein Rózsa közbelépésére nagy részvényt papettet tudott a londoni piacon elhelyezni.

A részvényekből az első nagyobb tételt maga Rotschild jegyezte, kisleánya részére.

A cipőkereskedelem a tavaszi sáisonban

Az elmúlt téli sáisonban a cipőkereskedelem favorizált cikke a hócipő volt. A tartós tél lehetővé tette, hogy a hócipőben nem csak a sáisonra beszerzett mennyiséget adják el, hanem a többször megismételt utánrendelések folytán beérkezett küldemények is vevőre találjanak.

Az az átmeneti idő, melyet a gyors hóolvadástól várnak, ezidén még késik és nincs is nagy remény rá, hogy váratlanul nagyobb szükséglet álljon be. A tavaszi sáisonra a belföldi cipőipar két szenzációt hozott, az egyik igen szép kivitelű komercárut, amely minden igénynek megfelel, a másik pedig márkás cipők árának erős redukálását. Ez a két tény bizonyítja, hogy

belföldi cipőgyárosaink rendkívül komolyan veszik az üzemi racionalizálás gondolatát

és mindent elkövetnek, hogy a külföldi versennyel, úgy minőségileg, mint ár tekintetében a küzdelmet sikeresen felvehesék. Ez a leghelyesebb mód is a verseny leküzdésére. Mert számolnunk kell, hogy a fennálló vámok nem örök életűek. A nemzetközi áru kicserélés elé nem lehet állandó vámsorompókkal akadályokat gördíteni. Iparunk fejlődése következtében export ténykedését is meg fogja kezdeni, amint már

egyes belföldi cipőgyárak ma is nagyobb mennyiségű árut szállítanak külföldre, úgy éppen iparunk védelme érdekében kötelességünk a nemzetközi piacon a vámok megszüntetése érdekében harcolni.

A cipődivat terén bizonyos stabilizálást állapítanak meg. A párisi cipőkreációk 1926 óta lényegében nem változtak. Az utcai és sportcipőmodelleknek alacsony sarkat látunk, mely annak az oka, hogy praktikusági szempontból az alacsony sarkok előnyösebb, mert a magas sarkok a test súlypontját előre veti, ami a járásnál gyors kifáradást okoz. A párisi cipődivat stabilizálását minden téren magállapíthatjuk, míg azelőtt a fantáziának korlátlan teret engedtek, addig most szűk keretek közé szorították és

minden divatkreáció az egyszerűség felé tendál.

Jellemző a mai divat-alkotásra, hogy különösen nagy súlyt helyeznek a színek megválasztására, amely nuancok eltérését is tekintetbe veszi.

A közeledő tavaszi és nyári sáison a bőr- és cipőgyárosoknak a változó színek miatt elég gondot okoz.

DIANA

sós borszesz, vezérképviselőt „GEA“ KRAYER. Főlerakat Balkán Impex, TIMIȘOARA.

Discuțiile în jurul tarifului vamal

de Iacob Peptea,
secretar general la U. G. I. R. Cluj

IV.

Față de valoarea totală a producției indigene din cele două ramuri de activitate economică, nu poate fi indiferent a cunoaște și valoarea produselor ce intră în țara noastră din producția altor țări, precum și aceea a produselor ce ies din țara noastră, ca constituind pentru noi o plus-producție.

Din punctul de vedere al acestui schimb de mărfuri internațional, anul 1927. a fost pentru România un an favorabil, căci față de valoarea produselor importate în sumă de 33.428.000.000 lei, s'au exportat produse în valoare de 37 miliarde 703.100.000 lei,

rezultând un excedent de export de 4.274.300.000 lei.

Din producția indigenă de circa 241 miliarde lei (126 miliarde producția agricolă + 115 miliarde producția industrială) deci — după schimbul necesitat de circulația internațională și în prezumția, că tot ceace a rămas în țară a fost absolut necesar consumației indigene — ne-am ales cu un prisos de produse în valoare de 4¹/₄ miliarde lei — hârtie. Acest prisos poate fi considerat drept o creștere efectivă a averii naționale, dacă n'ar fi trebuit să plătim o parte din el — n'avem puțința a preciza nici baremi cu aproximație

cât — în dobânzile cuvenite după capitalurile importate din străinătate.

(În treacăt fie zis, anul 1928 a fost deficitar pentru noi și în privința schimbului de produse internațional, deoarece în lunile Ianuarie—Noembrie am importat mărfuri în valoare de 30 miliarde lei și am exportat numai de circa 25 miliarde lei, deci am înregistrat o scădere a averii naționale de 5 miliarde lei — hârtie).

Voind a arăta acum specificat, pe grupe de produse, lipsurile și prisosurile ce avem în țară, regretăm a nu o putea face în mod mai evident, ne având la îndemână datele privitoare la import și export așa fel specificate, ca să le putem încadra în grupele indicate la stabilirea producției indigene.

Relativ la produsele importate în anul 1927 ne lipsește chiar și specificarea lor de orice fel, datele respective ne fiind încă publicate. Ceace putem constata cu certitudine în această privință, este, că produsele importate, în majoritatea lor covârșitoare — cel puțin 90 la sută — sunt produse industriale.

În ce privește exportul, putem da următoarele detalii:

a) Cereale și derivate.

1. Grâu	2,097.190	chintale	în valoare de	1.931,750.000	Lei
2. Secară	610.630	"	"	465,464.000	"
3. Porumb	17,617.610	"	"	9.540,875.000	"
4. Orz	7,033.030	"	"	5.152,704.000	"
5. Ovăz	893.090	"	"	554,256.000	"
6. Mei	218.490	"	"	140,495.000	"
7. Făină	670.790	"	"	864,800.000	"
8. Tărițe	745.980	"	"	274,425.000	"
9. Fasole	679.010	"	"	512,528.000	"
Total				19.437,297.000	Lei

b) Lemnărie.

1. Lemne de foc	7,034.360	chintale	în valoare de	477,388.000	Lei
2. Lemne de construcție	900.130	vhintale	în valoare de	279,852.000	"
3. Cherestea	9,808.720	chintale	în valoare de	3.613,636.000	"
Total				4.370,876.000	Lei

c) Animale.

1. Boi (vacii, tauri)	62.632	capete	în valoare	961,253.000	Lei
2. Oi (berbeci)	10.140	"	"	7,520.000	"
3. Porci	269.837	"	"	1.472,900.000	"
Total				2.441,673.000	Lei

d) Petroleu și derivate.

1. Petroleu brut	6,947.430	chintale	în valoare de	1.378,312.000	Lei
2. Petroleu rafinat	6,106.320	chintale	în valoare de	2.007,581.000	"
3. Benzină	5,434.970	chintale	în valoare de	3.684,644.000	"
4. Alte uleiuri minerale	639.990	chintale	în valoare de	430,831.000	"
Total				7.501,368.000	"

e) Alte produse.

Diferite produse nedenumite	—	—	—	3.951,703.100	Lei
Totalul produselor exportate				37.703,100.000	Lei

Din specificarea de mai sus reiese, că din totalul exportului circa ²/₃ sunt produse agricole și ¹/₃ produse industriale. Raportând acest export la producția totală a țării noastre,

găsim, că din produsele noastre agricole avem un prisos de circa 20 la sută, iar din produsele industriale unul de 10 la sută. În schimb, la produsele noastre agricole, pentru a

ne satisface toate trebuințele mai avem nevoie de 3 la sută import, partea cea mare fructe meridionale și articoli coloniali; iar la produsele noastre industriale mai avem nevoie de 26 la sută produse străine pentru a ne completa necesitățile consumației, partea cea mare a acestor din urmă fiind articole de îmbrăcăminte și produse de metalurgie.

Din simpla justă punere a valorilor anuale ale produselor celor două ramuri de activitate economică productivă se poate vedea în modul cel mai evident: care este de fapt caracterul economic al Statului român? Când la o producție agricolă de 126 miliarde lei corăspunde o producție industrială de 115 miliarde lei, credem că nu se mai poate vorbi de un Stat cu caracter pronunțat agricol. Mai cu seamă dacă nu scăpăm din vedere nici faptul, că la această justă punere ne folosim de rezultatul unui an agricol relativ bun.

Ceace împrumută Statului nostru totuși un caracter agricol nu este propriu zis rezultatul producției agricole în sine, ci este marele număr al populației angajate în acest ram de producție, care reprezintă peste ³/₄ din întreaga populație a țării.

Ori, acest fapt ne face mai mult dovada tristă a întrebunțării unor metode de exploatare agricolă, primitive, atât în ce privește cultura pământului, cât și în ce privește creșterea vitelor. Ca atare, el indică sosirea timpului suprem de a se introduce și la noi metodele moderne de exploatare agricole ale statelor apusene. Tocmai

pentru acest motiv, dacă guvernele noastre — de orice colorit politic ar fi ele — se străduiesc a face tot posibilul pentru îndrumarea agriculturii noastre către o asemenea exploatare intensivă și rentabilă, — nimeni nu poate avea vre-o excepțiune. Dimpotrivă, factorii economici din rămura industrială numai bucura se pot de-o producție agricolă mai abundentă, căci ea are de regulă repercusiuni de ieftinire asupra traiului de toate zilele și astfel — în mod indirect — influențează înspre ieftinire și producția industrială.

În fața acestei stări de fapt, a se lansa în opiniunea publică concepția învechită, că suntem și astăzi același Stat cu caracter exclusiv agricol, cum eram înainte de războiul mondial și că — așa fiind — ne putem desinteresa de soartea producției industriale indigene: găsim a fi o greșală regretabilă din partea celor ce-o fac.

Am văzut, că pe lângă producția industrială indigenă de 115 miliarde de lei, în anul 1927, pentru satisfacerea tuturor necesităților noastre, a trebuit să mai importăm și produse străine în valoare de 33 miliarde lei. Cam tot atâtea a trebuit să importăm și în anul 1928.

Apoi dacă în anul 1927 — fiind un an agricol bun — am putut contrabalansa în parte acest import cu exportul nostru de produse agricole, în anul 1928, din o recoltă mai slăbă — n'am mai putut face acest lucru, spre paguba reparabilă a averii noastre naționale.

(Va urma).

Comerțul de ghetе în sezonul de primăvară

Cele mai favorite produse ale sezonului de iarnă au fost șoșonii și galoșii. Iarna, durând mult timp, a oferit posibilitate fabricanților și comercianților, ca să-și plaseze și stocurile noi de șoșoni și galoși.

Timpul de tranziție se speră să fie scurt și astfel nu se nutresc speranțe pentru intensificarea consumului.

Industria de ghetе din țară, pentru sezonul de primăvară, a adus două noutăți:

un soi de produse foarte frumoase de comerț, și reducerea prețului ghetelor de mărci.

Aceste dovedesc destul de elocvent, că industriașii indigeni se ocupă intensiv cu raționalizarea întreprinderilor și fac tot posibilul pentru

a combate concurența streină atât în privința prețurilor, cât și în a calității produselor.

De altfel aceasta este singura și cea mai sigură metodă pentru combaterea concurenței streine, contând, că taxele vamale existente, nu sunt eterne.

Nu se poate să se stânjenească importul continuu cu taxe insuportabile și astfel putem conta că odată,

în urma dezvoltării in-

dustriei noastre, vom fi nevoiți și ca să exportăm.

Dar unele întreprinderi chiar și acuma încep să exporteze și astfel este necesar, ca să luptăm chiar și pentru reducerea taxelor de export.

În moda ghetelor, suntem nevoiți să constatăm o anumită stabilitate. Creațiile parisiene din 1926 nu s'au prea schimbat. La ghetе de stradă și sport, continuă să domineze tocurele joase, cari sunt mai comode și mai practice, fără ca să obosească picioarele.

Stabilizarea modelelor parisiene o putem constata pe toată linia. Pe când în trecut se dadea curs liber fantesiei, în prezent s'a reglementat în cadre destul de înguste, fiindcă

moda tinde spre simplitate.

Cea mai mare atenție se acordă alegerii culorilor, luându-ne în considerare și deosebirea nuanțelor.

Sezonul de primăvară și vară, atât fabricanților de piele, cât și celor de ghetе, le dă foarte mult de gândit schimbarea culorilor.

Citiți „Lemnul“

Construirea de locuințe ieftine

de: **Dr. M. Farkas**,
directorul fabricii „Renner” și președinte la U. G. I. R. din Cluj

Chestia locuințelor este o problemă dintre cele mai importante, cari se datoresc consecințelor economice ale războiului mondial și ea interesează la fel aproape toate păturile sociale ale țării.

Omenimea, după ce s'a trezit din letargia cauzată de războiu, în activitatea ei de refacere economică atunci când avea să refacă tot ce a ruinat munca distrugătoare, a celor mai bine de 4 ani de războiu și se completeze toate cele neglijate de pe urma lui — a pornit la tot felul de întreprinderi cu o putere impetuoasă. Imbrăcarea din nou a populației, ajunsă în cursul războiului să umble în zdrente, eliminarea atâtor surrogate și fabricate de proastă calitate, purtând toate calificativul specific, de „războiu” — era o conjunctură excelentă pentru toate spiritele întreprinzătoare. Această conjunctură a ademenit și o bună parte a populației rurale, care a căutat să se plaseze în orașe și în centrele industriale, dublând în multe locuri numărul normal al locuitorilor acestora, cu toate că populația astfel dublată, nu avea la dispoziția ei mai multe locuințe de câte se găseau înainte de războiu. Ori, cuantumul aceasta de locuințe, pe lângă un regim de libertate, n'ar fi putut da adăpost întregii populații astfel sporite.

Pentru acest motiv a trebuit

Cum se încurajează construirile în România

Legea aceasta, cu derogare dela sistemele aprobate de țările apusene, unde Statele însuși au luat în mână lor chestia construirii de locuințe, s'au acordat ajutoare materiale însemnate, celor cari voiau să construiască, — a încercat rezolvarea problemei fără vre-o contribuție mai de seamă a Statului, însă acordând unele înlesniri, cari în caz de executare întocmai, erau totuși proprii a indulcii binișor mizeria de locuințe.

Și anume, legea obligă Statul, județele și comunele să vândă în scopul de construirea de locuințe, fie societăților și cooperativelor, fie particularilor, toate terenurile lor virane, de cari ele n'au nevoie pentru construirea de locuințe pe seama instituțiilor lor sau a funcționarilor publici.

Pentru amortizarea prețului de vânzare s'a stabilit un termen de 15 ani și o dobândă de 5 la sută.

A dispus totodată, că societăților, cooperativelor și particularilor, cari s'ar obliga a construi să se acorde material de construcție din pădurile Statului pe prețuri reduse și în condițiuni de plată favorabile.

Întreprinderile producătoare de materiale de construcție, în ce privește prețurile de vânzare, erau puse sub supraveghere și cartelurile erau interzise. Pe seama grupărilor de funcționari și muncitori, pentru materialele de construc-

ție, se mențină rechizițiunile de tristă amintire din timpul războiului și a trebuit să ia ființă diferitele legi asupra chirilor, cari limitează și astăzi circulația liberă a locuințelor.

Limitarea circulației libere a locuințelor, în mod necesar a trebuit să-și producă efectul său desavantajos — încetarea totală a construirilor.

Întreprinderile, prin avântul lor puternic, asigurau capitalurilor plasate în ele o rentabilitate neobișnuit de mare de 30—40%; de unde este ușor de înțeles că nu s'a găsit capital care să caute plasare în construirea de locuințe cu un venit de 1—2%.

Intr'o asemenea situație, factorii guvernamentali, trebuiau să vadă chiar din primii ani de pace, că mizeria de locuințe nu poate fi remediată, nici prin rechizițiuni de locuințe și nici prin legi asupra chirilor, ci unicul ei remediu radical este: *încurajarea construcțiilor prin intervenția legislativă eficace a Statului.*

Intervenția legislativă a fost foarte diferită în diferitele state. În toată Europa a fost însă uniformă în ce privește necesitatea construirii de locuințe pe seama muncitorilor.

În țara noastră corpurile legiuitoare s'au ocupat cu problema construirii de locuințe, prima dată în anul 1921, votând legea pentru încurajarea construcțiilor de clădiri.

Legea aceasta, cu derogare dela sistemele aprobate de țările apusene, unde Statele însuși au luat în mână lor chestia construirii de locuințe, s'au acordat ajutoare materiale însemnate, celor cari voiau să construiască, — a încercat rezolvarea problemei fără vre-o contribuție mai de seamă a Statului, însă acordând unele înlesniri, cari în caz de executare întocmai, erau totuși proprii a indulcii binișor mizeria de locuințe.

Și anume, legea obligă Statul, județele și comunele să vândă în scopul de construirea de locuințe, fie societăților și cooperativelor, fie particularilor, toate terenurile lor virane, de cari ele n'au nevoie pentru construirea de locuințe pe seama instituțiilor lor sau a funcționarilor publici.

Pentru amortizarea prețului de vânzare s'a stabilit un termen de 15 ani și o dobândă de 5 la sută.

A dispus totodată, că societăților, cooperativelor și particularilor, cari s'ar obliga a construi să se acorde material de construcție din pădurile Statului pe prețuri reduse și în condițiuni de plată favorabile.

Întreprinderile producătoare de materiale de construcție, în ce privește prețurile de vânzare, erau puse sub supraveghere și cartelurile erau interzise. Pe seama grupărilor de funcționari și muncitori, pentru materialele de construc-

ție, se acordau reduceri de transport, atât pe căile ferate, cât și pe cele fluviale. Pentru clădirile noi se acorda o scutire de impozite pe 10 ani și o scutire de jumătate de taxele comunale asupra construcțiilor.

Legea mai asigura scutirea de rechiziții a clădirilor noi și dreptul de liberă dispunere asupra lor pe seama proprietarului.

Obligațiile întreprinderilor

Societățile anonime, cu un capital mai mare de 5 milioane lei, erau obligate a-și construi localurile proprii. Asemenea obliga particularii impuși după un venit net anual de peste 250.000 lei a-și construi locuințe.

Fabricile și întreprinderile industriale, al căror capital investit în imobile și instalațiuni era de cel puțin 5 milioane lei, erau obligate și ele a-și construi în cursul anilor 1921—1925 locuințe pe seama personalului lor și le mai obliga, ca 25 la sută din venitul net anual, în curs de 4 ani, să fie întrebuințat în scop de construire.

(Va urma).

Pregătirea noului cod de Comerț

Consiliul Legislativ a înaintat Ministerului Justiției prima carte din Codul de Comerț tratând despre comercianți și societățile comerciale.

Delegații Camerei de Comerț din Cluj în Comitetul de Scont al Băncii Naționale la Cluj

Primum spre publicare următoarele:

În ședința din 4 crt. a Comisii Interimare a Camerei de Comerț și de Industrie din Cluj a format un punct important din ordinea de zi recomandarea din partea acestei Camere a 18 persoane, dintre cari conform art. 72 din noile statute ale Băncii Naționale urmează a se delega o persoană în Comitetul de Scont al Sucursalei Cluj a Băncii Naționale. — Comisia Interimară în unanimitate a delegat pe Dnii:

1. Vlad Ioan, Gutfried Adolf, Fărcaș Andrei.
2. Nicolae Roșca, Hevesi Iosif, Jilescu Ioan.
3. Anton Moldovan, Horosz Ignatie, Biró Andrei.
4. Pascu Valer, Fodor Viorel, Szaltan Coloman.
5. Șomlea Mihail, Romanovici Grigore, [Szántó Nicolae.
6. Dr. Farkas Moisa, Bergner Desideriu, Wertheimer Maximilian.

DI Director Gh. Ionescu al Sucursalei Cluj a exprimat în numele Băncii Naționale mulțumiri pentru alegerea fericită care s'a făcut prin recomandarea personalităților importante ale vieții noastre economice locale. După acesta D-sa într'o călduroasă cuvântare adresându-se atât delegaților în Comitetul de scont cât și tuturor comercianților și industriașilor din regiunea sucursalei Cluj a Băncii Naționale a expus liniile generale ale politicii de scont pe care o va urma de azi înainte Banca Națională.

Cuvintele de încurajare rostite de dl director Gh. Ionescu deschid perspectivele unei noi ere vieții economice din întreaga țară. Intențiile băncii de emisiune, exprimate atât de hotărât de dl director Gh. Ionescu sunt de a sprijini fără rezerve întreg comerțul și industria prin credite cât va fi posibil mai ieftine, cu singura condiție esențială, de a se garanta mobilitatea cât mai mare a capitalului, creditele greonice de investiții de până acuma luând forma creditelor comerciale de scurtă durată, de cel mult 100 zile, a căror rambursare va deveni cu atât mai sigură, cu cât noile organe de sprijinire ale Băncii Naționale, eum este în speță Comitetul de scont vor fi compuse din comercianți și industriași iscusiți și cari cunoscând pe deplin împrejurările economice locale, vor fi un prețios sfătător al băncii, în interesul bunului mers al vieții economice.

DI director Gh. Ionescu a mai ținut de a asigura factorii economici vizați, că lupta începută de bancă va continua cu cea mai mare insistență, astfel că pe baza experiențelor din trecut și cu sprijinul tuturor celor în drept, izbânda finală, adică normalizarea vieții noastre economice, este garantată. D-sa a încheiat cuvântarea făcând un călduros apel către toți dnii comercianți și industriași de a-i da tot con-

cursul pentru îndeplinirea misiunii importante pe care o are Banca Națională în viața noastră economică, asigurând totodată pe acești comercianți și industriași de cea mai largă concilianță și sprijin în toate nizuințele lor îndreptate spre normalizarea vieții noastre economice.

Camera noastră înoindu-și mulțumirile adresate Băncii Naționale, roagă pe toți membrii acestei Camere, de a urmări de aproape acțiunea acestei bănci și de a sprijini în nizuințele ei prin mijloacele cari le stau la dispoziție.

Prezidiul Camerei
de Comerț din Cluj

A lippai Glória Ipar és Kereskedelmi Bank a mult évben 307.392 lej tiszta nyereséggel zárta mérlegét

A lippai Glória Ipar és Kereskedelmi Bank április 15-én tartja ez évi közgyűlését. A közzétett mérleg tanúsága szerint a tiszta haszon 307.392,44 lej, tekintve, hogy a bank 10 évvel ezelőtt kétmillió lej alaptőkével alakult meg, az eredmény minden tekintetben figyelemreméltó, ha tekintetbe vesszük azt, hogy a tíz év alatt az intézet vezetősége 578.608 lej tartalékalapot gyűjtött össze és a kétes követelések fedezésére rezervált alap pedig egy negyedmillió lejt tesz ki. A pénzügyintézetnél az intézet üzletfelei közel tízennégy millió lej betéttel helyeztek el.

No. 467—471/1929.

Publicație de licitație

Aduc la cunoștință generală, că „Cassa de Păstrare „Interesul Public” s. a. sub lichidare” din Cluj, va vinde cu intervenția mea în biroul firmei, Cluj, Calea Victoriei No. 1., conform §-ului 306 din Codul Comercial prin licitație publică, care va avea loc la 10. Aprilie 1929, începând dela orele 3 p. m.:

1. 9 buc. peisajuri, 26 buc. caricaturi, cu prețul de strigare de 12.000 Lei.
2. 1 buc. colier de brilante, 1 broșă de brilante, cu prețul de strigare de 20.000 Lei.
3. 1 buc. ceasornic de aur cu capac dublu, cu prețul de strigare de 5000 Lei.
4. 2 verighete de aur, 2 inele de aur pentru domni, 3 inele de aur pentru dame, 1 ceas de aur pentru dame, 1 brățară de lanț, 1 ac de cravată rupt, 1 binoclu, cu prețul de strigare de 8000 Lei.

Vadiul este de 10 la sută, care se va depune înaintea începerii licitației. Prețul de cumpărare se va plăti imediat la fața locului împreună cu 2.4 la sută taxă de cumpărare.

Cluj, la 3 Aprilie 1929.

Dr. Laurențiu Nestor
notar public.

A legjobb cipókrém

a
GLADYS

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

„CARMEN“

FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA

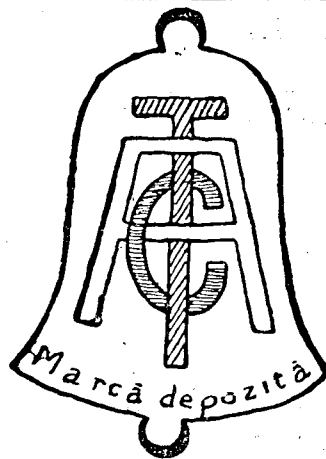
Ajânlja nõi luxus, trotteur  s gyermekeip  gy rtm nyait

Adresa telegrafic  „CARMENSHOE“

Prima Fabric  de Electricitate Rom n  S. A.
Els  Rom nii Elektromosgy r Rt.
Cluj-Kolozsv r, III., Strada C lug rițelor No. 1.
(Ap ca-utca, Erzs bet-f rd .)

Saj t gy rtm nyu szerel si  s
magasfesz lts g  anvasok. M -
szerek: Hartmann & Braun.
Sz nkef k: S chsische Dina-
mob rstenfabrik. Motorok:
Bayerische Motorenwerke

Adr. Telegr.: RELAIS. - S rg nycim: RELAIS

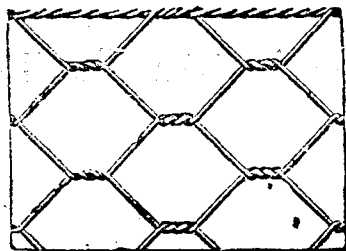

Cu aceast  marc  este prev zut
fiecare obiect de argint  i lux fa-
bricat  n fabrica

„TAC MUL“ din CLUJ.

Fineț  de 800!

Fabricațiile se pot procura  n pr v lile de
bijuterii mai bune. Numai pentru rev nzatori.
„TAC MUL“ fabric  de argint rii. Cluj,
Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-82.
Adresa telegrafic : „TAC MUL“.

T bbsz rcsavart (hatsarkos)
horganyozott sodronykerit s-
fonatok, mindenf le sodrony-
sz vetek, horganyozott t s-
k shuzal, vas-  s r zbutorok,
sodrony gybet tek a legel -
ny sebb  r kban beszerez-
het k:

P sztori & Hettmann
Brașov,
sodrony ru, vas-  s r zbutor-
gy r ban.

Gy r: H tuls -ucca 66. Tele-
fon: 481. Mintarakt r: K rh z-
ucca 32. Telefon: 428.

Ardealul Economic
Erd lyi K zgazdas g

hirdet si  rai:

Cimlapon cm²-k nt Lei 20'—
Sz veg k z tt cm²-
k nt — — Lei 15'—
T bbi hirdet si ol-
dalon — — Lei 10'—
Egy garmond sor Lei 80'—

Citiți

„Lemnul“

Kolozsv ri Takar kpenzt.
 s Hitelbank R szv nyt rs.

Cluj, Piața Unirii (M ty s kir ly-t r) 7.

Fi kjai: D s, Dics szentm rton, Gyulafeh rv r
Marosv s rhely  s Nagyv radon. — ::

Saj t t kei 85 milli  lei

Minden bank gy-
letet legel -
ny sebben
v gez.

 rurakt rai
a vasut
mellett

Enged lyezett
devizahely.

Bet teket
elfogad

Affiliat int zetel:
Torda-Aranyos V rmezei
Takar kpenzt r Rt. Tord n
Als feh rv rmezei Gaz-
das gi Bank  s Takar k-
Rt. Nagyenyed Udvarhely-
megyei Takar kpenzt r Rt.
Sz kely-udvarhelyen  s
Sz. Kereszturen, Sz szr -
genyvid ki Takar k  s Hitel-
Bank Rt., Bihumarton, Szamos-
v ri Hitelbank Rt., Szamosujv r.

„Ardealul Economic—Erd lyi K zgazdas g“

Organ al Industriei, Comerțului  i Finanței din Ardeal  i Banat. —: Erd ly  s B n t ipari, kereskedelmi  s p nz gyi szaklapja

Redacția  i Administrația: — Szerkeszt s g  s kiad hivatal:

Cluj, Strada Minerva No. 7. :: Telefon: 4-44.

Director  i r spunz tor:
Igazg t   s felel s szerk.: } **TRAIAN CHIRILĂ**

Abonamente — El fizet si  rak:

tar  pe un an { Pentru particulari, comercianți  i industriași 1200 lei
Pentru b nci  i instituții financiare . . . . . 2000 lei
Belf ld n eg sz  vre { Mag nosoknak, keresked k  s gy rosoknak 1200 lei
Bankoknak  s p nzint zeteknek . . . . . 2000 lei
Pentru str in tate } 1500 lei.
K lf ldre . . . . . }

Jum tate an

{ 600 lei
1200 lei
Feleure . . . . . { 600 lei
1200 lei

Anunțuri — Hirdet sek:

Pagina l. a. cm². . . . . } 20 lei
Cimlapon l. oldalon cm²-k nt . . . . . }
In text . . . . . } 15 lei
Sz vegoldal . . . . . }
Un sir garmond . . . . . } 80 lei
Egy garmond sor . . . . . }

Industria Textilă Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár Részvénytársaság

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA,
COMERT ȘI INDUSTRIE

Capital și rezerve
Lei 70.000.000

Sediul Social: Satu-Mare.

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI
MIHAL.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anon. Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare

Utastorgalmunk

nagymérvű emelkedése elveink helyességét
igazolta. Elvünk olcsón a legjobbat nyújtani!
E lap előfizetőinek támogatását hálásan
azzal kívánjuk viszonzni, hogy emelkedő
kiadásaink dacára

20%-ot

adunk hatóságilag megállapított szobaárainkból.

10%-ot

olcsó éttermi árainkból (P. 1'50-es menüt kivéve)

Semmi

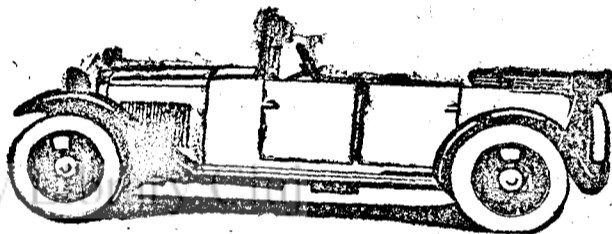
kocsiköltsége nincsen, mert szemben vagyunk a
Keleti Pályaudvarral

Grand Hotel **PARK** Nagyszálloda

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10. szám.

Minden versenyen vezet, tartósságban utolérhetetlen a

XII. típusu

STEYR-autó!

Tekintse meg és kérjen árajánlatot
a vezérképvisellettől!

Igen előnyös fizetési feltételek!

INDUSTRIA

KERESKEDELMI ÉS IPARI R. T.

TIMIȘOARA, Str. I. C. Brătianu 3. Telefon 9-14.

Aki minőségre is súlyt
helyez

**DREHER-
HAGGENMACHER**

sört követel!

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.
Fióktintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen

Saját tőkési **36** millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.